

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Argumenta Fogarini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

subjecto illicitum. Similiter Sacri auditio- nem licere, est de Fide certum; & tamen si error accedat, quo invincibiliter putetur Sacrum esse vetitum, aut malum, tunc cer- tum profus est, quod ei subjecto sit illicitum. Si igitur nova dispositio operantis facit, ut illicitum illi sit opus ex se licitum; vel ut licitum sit ei opus ex se illicitum; cur nova dispositio accedens homini speculativè du- bio de actione secundum se, non faciet ut ille idem homo, attentis omnibus principiis, quæ tunc habet, sit practicè certus de li- centiâ actionis sibi ipsi, seu subjectivè sum- ptæ; etsi speculativè dubitet de licentiâ actionis objectivè sumptæ, seu an sibi se- cundum se liceat.

S E C T I O IV.

Objectiones Fogarini contra easdem conclu- siones.

§. I.

Argumenta Fogarini.

S U M M A R I U M.

Quia implicat certitudo simul, & incertitudo de honestate objecti, n. 162.

Quia actus ex D. Thom. & Scoto sumit bonita- tem ex objecto, ib.

Et quia implicat, ut actus sit certò bonus, & ob- jectum non sit certò bonum, n. 163.

Et quia formidans de bonitate objecti formidat de bonitate actus, n. 164.

Et quia si omni opinioni probabili inest certitudo honestatis formalis, meret quoque opinioni re- nuerit probabili, n. 165.

Et quia M. Baro dicit esse prodigium ignoran- tia, & temeritatis dari certitudinem, cui nul- la objectiva respondeat, n. 166.

Confundit objectum in esse objecti, cum objecto in esse rei: quid utrumque, n. 167.

Actus sumit bonitatem ab objecto in esse objecti, non in esse rei, seu ut in mente, non ut est in re, ib. & n. 168.

Dubium speculativum, & practicum quid? n. 169.

Cum dubio speculativo de licentiâ objecti secun- dum se stat certitudo practica de ejus objecti dubie liciti electione, ib.

Objectum quid? materiale, & formale quid? n. 170.

Formale quod, & quo, quid? n. 171.

Ratio formalis sub quâ, quid? ib.

Objectum formale motivum quod debet neces- sario recognosci, non ita ratio formalis sub quâ, DD. ib.

Actus naturales, & supernaturales necessariò Tom. III.

differunt ex objecto formali movente ut quo- Incertum tamen, an differant ex movente n^o quod. Inductio, n. 173.

DD. utriusque sententia affirmantis, & negan- tis essentialiter differre ex formali ut quod, n. 175.

Aliud quod actus habentes objecta formalia di- versa sint diversi; aliud ut sint diversi, quod ea habere debeant, n. 176.

Aliunde quàm ex formali quod differre possunt, ib. & 177. & 178.

Axioma, quod actus sumat speciem ab objecto, qualiter intelligendum, n. 179.

S. Thom. contra Fogarin. n. 180.

Immo Scotus, & Scotista, ib.

Fateor implicare, ut actus sit certò bonus, & ob- jectum ut est in mente non sit certò bonum, non tamen ut sit certò bonus, & objectum ut est in re non sit certò bonum, n. 181.

Quando quarimus, an stante dubio speculativo de bonitate objecti possit quis esse certus de ho- nestate formalis actus, sumimus objectum ut in re, non ut in mente, ib.

Bonitas materialis non constituit bonitatem for- malem actus. n. 182. 183.

Objectum ut est in re non semper specificat actum, sed ut in mente, n. 184.

Ut tenuis prudentia non est prudentia, ita nec tenuis probabilitas est solida probabilitas, n. 185.

Impugno dictum Baroni, n. 186.

Omni certitudini formali respondet objectiva, sive in re, sive in mente, non semper in re, num. 187.

Primum argumentum est; quia impli- N. cat certitudo de honestate actus cum 162. formidine, seu incertitudine de honestate Fogar. objecti ejusdem actus: ergo implicat, ut quis operetur cum dubio speculativo. An- tecedens probat ex S. Thom. 1. 2. qu. 18. s. Tho. art. 2. docente, quod actus humanus sumat bonitatem ex objecto; ait enim: Dicendum, quod sicut dictum est, bonum, & malum actio- nis, sicut & ceterarum rerum attenditur ex ple- nitudine essendi, vel ex defectu ipsius: primum, quod ad plenitudinem essendi pertinere videtur, est id, quod dat rei speciem: sicut autem res naturalis habet speciem ea sua formâ, ita & actio habet speciem ex objecto; sicut & motus ex termino; & ideo sicut prima bonitas rei natu- ralis attenditur ex sua formâ, quæ dat speciem ei; ita & prima bonitas actus moralis attendi- tur ex objecto conveniente, unde & à quibus- dam vocatur bonum ex genere. Hæc S. D. Et qu. 19. art. 1. ait: Ad 3. dicendum, quod bo- num per rationem representatur voluntati, & objectum, & in quantum cadit sub ordine ra- tionis

tionis pertinet ad genus moris, & causat bonitatem moralem in actu voluntatis. Similiter Scotus in 2. dist. 7. E ait: Prima bonitas moralis competit voluntati ex hoc quod ipsa transit super obiectum conveniens tali actui secundum dictamen recte rationis: ergo certissimum est (ait Fogarinus d. 1. sect. 2. a num. 29. ex P. Valqu. 1. 2. d. 50. cap. 1.) quod actus sumat bonitatem ex obiecto: ergo eo ipso, quod quis est incertus de honestate obiecti, incertus erit de honestate actus.

N. 163. Fogar. Secundum ex eodem Fogarino num. 30. est; quia bonitas actus moralis sumitur, & pendet essentialiter à bonitate morali sui obiecti per rationem voluntati propositi, ex S. Thom. & Scoto: ergo implicat, ut in actu sit certa bonitas moralis sine certà bonitate morali obiecti. Consequentia probatur: Implicat ut res naturalis sit certò in tali specie, & certò sciatur, quod sit in eà specie ex. gr. hominis, si non sit certum illam rem habere formam talis speciei ex. gr. hominis: ergo implicat, ut actus sit certò bonus, & certò cognoscatur, quod sit bonus, nisi certum sit, quod actus ille habeat id, à quo tamquam à formà essentialiter pendet sua bonitas; sed hoc est bonitas obiecti per rationem representata, à quà tamquam à formà attenditur bonitas moralis actus, ait S. Thom. ergo implicat, ut actus sit certò bonus, & obiectum non sit certò bonum.

N. 164. Fogar. Confirmat num. 31. Omnis, qui formidat dari constitutiva alicuius, ex. gr. tres lineas, necessariò formidare debet de constituto, ex. gr. an detur triangulus: sed unum constitutivum bonitatis formalis, nempe actus, est bonitas obiecti: ergo si formidem de bonitate obiecti, necessariò, formidabo de bonitate formali actus: ergo implicat certitudo honestatis formalis sine certitudine honestatis obiectivæ, & materialis.

N. 165. Fogar. Caram. Tertium est; quia si in opinione probabilis adest certitudo honestatis formalis, ut docet Caram. in Apologem. num. 104. & in Dialecti p. 2. n. 304. 308. 346. quem Fogarinus impugnatur, sequitur, quod etiam in opinione probabilis quantumvis tenui, dummodo à probabilitatis finibus non exeat, erit certitudo honestatis formalis: ergo confusus huic tenui probabilitati erit certus, quod non peccet, & quod prudenter agat; sed hoc ultimum consequens damnatur ab

Inn. XI. Innoc. XI. ergo & primum consequens; etenim ab hoc sequitur ultimum: Prima consequentia probatur; quia *omnis probabilis* complectitur etiam tenuem probabilitatem, sicut omnis albedo continet etiam

tenuem albedinem, ex. gr. ut unum: ergo si in omni opinione probabilis est certitudo honestatis formalis, ut vult Caramel; ex quoque inerit omni probabilis quantumvis tenui, dummodo à probabilitatis finibus non exeat.

Concludit dicendo suam conclusionem N. esse adeo certam, ut in ejus probatione non sit amplius immorandum; etenim recte M. Fogar. Vinc. Baro d. 2. sect. 2. examine 3. epist. ad huc Caram. §. 3. recte dixit: *Id nobis prodigium ignorantia est, aut temeritatis, dari certitudinem, cui nulla obiectiva respondeat.* Alioquin non satis apparet, cur Harenci non habuissent notitiam certam de suis hereticis obiectivis, præcisè sistendo in suo privato spiritu, inquit Bona Spes in Apologem. pag. 119. Hac Fogarinus.

Sed contra; quia in his argumentis confunditur obiectum in esse obiecti, & obiectum in esse rei. Obiectum in esse obiecti est obiectum ipsum ut est in mente, live deinde cognitio illud proponens sit logicè vera, & logicè recta, seu repræsentet obiectum ut est in re; ita ut, ita sit in mente, ut est in re; & ita sit in re, ut est in mente; live sit logicè falsa, seu repræsentet obiectum alter ac obiectum est in re. Obiectum in esse rei, est obiectum ipsum prout est in re à parte rei, præcindo à cognitione illud repræsentante. Jam quando dicitur, quod actus humanus sumat bonitatem ab obiecto, si sensus sit, quod sumat ab obiecto in esse obiecti, verum dicit: & ideo nos latè d. 5. & 6. docuimus, quod actus tendens in obiectum in se malum, propositum tamen invincibiliter ut non malum, non sit formaliter malus; immò docuimus, quod actus tendens in obiectum in se malum, propositum tamen invincibiliter, ut in re honestum, sit formaliter honestus. Si sensus sit, quod actus humanus necessariò sumat bonitatem ab obiecto in esse rei, seu ut est in re, est prorsus falsum; aliàs nec invincibilis error malitiæ materialis excusaret à malitià formali electionem sub eo errore positam, quod est contra fidem; nec invincibilis error, quo obiectum in se malum repræsentatur ut in se, seu materialiter honestum, honestaret formaliter actionem sub eodem errore positam; quod etiam, juxta me, est falsum.

Porro quia arguens hæc duo confundit, N. ideo contra nos arguit; & putat, quod quia nos dicimus, posse aliquem esse certum de honestate formali actus, quin sit certus de honestate obiecti ejusdem actus, putat, inquam, nos dicere, posse aliquem esse certum de

de honestate formali actus, quin sit certus de honestate objecti ejusdem actus, sumpti in esse objecti, & non in esse rei; quod est certo falsum. Quod dicimus est, quod aliquis possit esse certus de formali honestate actus ob principium superveniens actui, quin certus sit de honestate objecti sumpti in esse rei, seu ut est a parte rei; non vero sumpti in esse objecti, seu ut propositi per cognitionem, & ut sigillati omnibus circumstantiis, quibus sigillatur actus.

N. 169. Explico, & sumo doctrinam communem, cui quoque adheret Fogar. d. 1. sect. 2. n. 7. dicens: Dubium aliud est speculativum, aliud practicum. Illud est, quando intellectus non valet se determinare ad ferendum iudicium de re in communi secundum se accepta; ex. gr. ad determinatè iudicandum, quod comestio octo unciarum in refectioe ferotina diei jejunii in obligato ad jejunium sit peccatum, an non sit peccatum. Dubium practicum est suspensio iudicii circa utramque partem contradictionis habita in ipso operante in actuali exercitio ex. gr. refectioe fumentis octo unciis. Hæc Fogarinus. Ecce dubium speculativum est suspensio omnis iudicii circa objectum in communi: dubium practicum est suspensio omnis iudicii circa ejus objecti electionem. Quæro modò, an dubitanti speculative, num octo unciarum refectio in collatione vespertina sit licita obligato ad jejunium, possit eidem ad jejunium obligato, & de eà quantitate dubitanti supervenire principium, quo non tantum tollatur dubium practicum, sed quo certificetur de licentià sumendi octo unciis? Si non potest, arguam oppositum experientiã tum omnium idiotarum, tum omnium subditorum; quibus utrisque, superaddito Prelati, aut docti Confessarii consilio, sit certa licentiã sumendi octo unciis, etsi jejunio teneantur. Si potest, ut certè potest, inferam: Ergo jejunio obligatus potest esse speculative dubius, num sit peccatum, elus octo unciarum in collatione vespertina; & simul esse practice certus de licito usu octo unciarum in collatione vespertina. Si ergo nulla est repugnantia, immò testis est experientia, quod cum dubio speculativo de licentiã objecti secundum se stare possit practica certitudo de licitã electione objecti dubie liciti; cur non etiam ob principium superveniens possit quis esse speculative dubius de honestate objecti secundum se sumpti; & tamen simul esse practice certus de formali honestate actus tendentis in illud obiectum?

Tom. III.

In forma ad 1. respondeo nihil ex S. Th. N. & ex Scoto contra nos, immò uterque nobis militat; ut autem hoc facile constet, & ut ab æquivocis liberemur, sciendum 1. quod objectum strictè sumptum sit id tantum, quod ab actu vitali attingitur: si actu attingatur, est objectum actu; si possit attingi, dicitur objectum in potentia; atque adeo ratio objecti strictè sumpta, quatenus venit id, quod actu est objectum, est pura denominatione extrinseca ab actu tendente in illud. Objectum materiale est id, quod non propter se, sed propter aliud attingitur. Objectum formale est id, quod propter se, & ratione illius aliud attingitur. Solent autem objectum formale ab aliquibus vocari ratio formalis quæ; vel objectum formale quo.

Sciendum 2. objectum formale subdividi in formale quod, & est id, quod propter se attingitur; & in formale quo, seu rationem formalem sub quâ, & est ratio communis singulis actibus talis potentie, sub quâ objectum formale ab eà potentia attingitur: ex. gr. albedo est objectum formale quod, quia à potentia visiva attingitur propter se; quia vero albedo attingitur ab oculo sub ratione coloris, quæ est ratio communis, sub quâ omnis actus visionis tendit, ideo ratio coloris dicitur ratio formalis sub quâ. Nè verò multipliciter relativorum quod, quæ, quo, quâ, mens Lectorum confundatur, dico me per objectum formale motivum ut quod unice intelligere id, quod propter se attingitur, & propter illud alia: per objectum autem formale movens ut quo non intelligere nisi illud, quo mediante applicatur objectum formale quod, ad hoc ut moveat. Etenim ut objectum formale quod me moveat ad actum, debet illud esse expressè præcognitum, & debet esse applicatum potentie, quæ debet tendere in illud. Ita nisi bonitas sanitatis expressè præcognoscatur, & meæ voluntati per cognitionem applicetur, non poterit voluntas nec sanitatem propter se, nec medicinam propter sanitatem amare: & nisi albedo per species impressas sui applicetur oculo, & ab oculo videatur, non poterit oculus eam propter se, & parietem propter eam attingere.

Sciendum 3. quod sicut de ratione objecti formalis motivi quod est, ut sit necessarium expressè præcognitum, & applicatum; ita de ratione objecti formalis moventis ut quo, seu de ratione illius, quo mediante applicatur objectum formale quod, non est necesse, nec ut præcognoscatur, nec ut attingatur ab actu attingente motivum formale

P ij

male quod. Ita species impressæ visivæ sunt id, quo mediante albedo applicatur oculo; species impressæ spirituales sunt id, quo motivum formale ut quod apprehensionis applicatur eidem; apprehensio est id, quo motivum formale quod applicatur intellectui, ut judicare possit; cognitio est id, quo bonitas objecti, quæ est motivum formale quod voluntatis, applicatur voluntati: & tamen, ut docui in Animasticâ cum communi, quam sequitur C. Caiet. M. Ferrar. M. Joan. à S. Thom. Pontius, & alii ex nostris contra P. Lyncæum, P. Hurtado, P. Maturum, & plures Thomistas, nec species impressæ visivæ à visione, nec species spirituales ab apprehensione, nec apprehensio ab actu judicii, nec cognitio ab actu voluntatis attinguntur, sed purè à visione, ab apprehensione, à judicio, à volitione attingitur ipsum motivum formale ut quod.

N. Sciendum 4. quàm certum apud omnes est, quod actus supernaturales, & naturales necessario, & essentialiter differant inter se ex objecto formali movente ut quo, tam incertum apud T.T. est, quod essentialiter differant ex objecto formali movente ut quod. Ratio primi est; quia motivum quo non est nisi id, quo mediante motivum formale quod applicatur potentia; nam objectum non movet, nisi per aliquid sui sit præsens in animâ: sed quod applicat motivum ut quod ad actum supernaturalem, debet esse supernaturale: ergo objectum formale movens ut quo actus supernaturalis debet esse aliquid supernaturale. Minor patet, tum inductione, tum ex *Tract. de Gratiâ*. Inductione, quia sicut apprehensio applicans motivum ut quod intellectui in ordine ad actum judicii, & judicium applicans motivum ut quod voluntati in ordine ad actum amoris, debent esse spiritualia, quia actus judicii, & voluntatis sunt spirituales: rursus sicut species impressa applicans motivum quod intellectui in ordine ad apprehensionem debet esse spiritualis, quia apprehensio est actus spiritualis: ita etiam id, quod applicat intellectui, & voluntati motivum quod in ordine ad actus supernaturales, debet esse quid supernaturale.

N. Ex *Tract. de Gratiâ*; quia de Fide est, quod primus supernaturalis motus animæ est in nobis sine nobis, non quidem sine nobis cooperantibus, sed sine nobis liberè cooperantibus: Deus enim est, qui excitat in nobis eas, quas vocant, illustrationes, & inspirationes Spiritus S. quæ sunt supernaturales, (nec sunt nisi apprehensiones, &

actus voluntatis indeliberati supernaturales) infundendo species supernaturales, per quas objectum motivum quod applicatur intellectui, ut erumpat in apprehensionem supernaturalem, & per hanc idem objectum motivum applicatur voluntati in ordine ad actum supernaturalem: ergo certum est, quod applicativum motivi quod actus supernaturalis debet esse supernaturale.

Altera pars, quod æquè incertum apud T.T. fit, an necne actus supernaturales, & naturales differant essentialiter, & semper ex objecto formali movente ut quod, patet ex contentione Doctorum. Etenim pro affirmativâ stant Caiet. 1.2. qu. 65. art. 4. P. Joan. à S. Thom. Pontius, & alii ex Junioribus Thomistis, quibus contra sentit P. Suar. lib. 3. de Gratiâ cap. 11. P. Vasquez. 1.2. d. 86. num. 8. P. Ruiz d. 46. de Prædestinati. sect. 5. C. Pallav. lib. 2. de Gratiâ cap. 3. & lib. 4. de Charit. cap. 16. P. Ant. Perez d. 3. de Virtutibus Theolog. cap. 5. & alii. Pro negativâ pugnant Scotus, Mastrus in 3. d. 6. qu. 7. Pont. P. Ripald. d. 45. de Ente per totam, C. de Lugo d. 9. de Fide P. Ovied. contr. ult. de Anima pu. 4. & 1.2. P. Requens 1.2. d. 11. sect. 5. P. Arriag. d. 14. sect. 5. & plures alii. Patet 2. ex rationibus sanè robustis, quibus utraque sententia movetur; at quia robustiores nobis visæ sunt stantes pro opinione negante, ideo hanc in *Tract. de Inimicus Theolog.* tecuti sumus. Equidem S. Thom. in 1. dist. 17. qu. 1. art. 4. expressè ait, quod cum ad idem objectum terminetur, tum potentia ponens actum naturalem, tum habitus causans actum supernaturalem, modo discerni non potest, quinam actus sit naturalis, quinam supernaturalis: ergo S. Thom. supponit potentiam naturalem, & habitum supernaturalem; actum naturalem, & actum supernaturalem terminari ad idem objectum; & ideo quia ad idem objectum terminantur, infert nos ignorare, quandomam naturaliter, quandomam supernaturaliter operemur. Si autè actus naturalis, & actus supernaturalis essentialiter terminarentur ad diversum motivum, nempe naturalis ad motivum naturale, supernaturalis ad supernaturale, facile sciremus, quando operaremur naturaliter, quando supernaturaliter, cum quilibet facile discernat motivum, à quo moveretur ad operandum, præcipuè, si motiva genere differant, ut motivum naturale, & supernaturale differunt.

Confirmo 1. quia, ut rectè P. Ripald. 176. sect. 8. Pont. n. 18. Mastr. n. 225. aliud est, quod actus, & habitus tendentes in objecta formalia specie diversâ sunt specie diversâ; aliud

aliud quod eo ipso, quod diversi sunt, tendant in objecta formalia specie diversa: illud est verum, hoc falsum: etenim etsi in idem formale objectum tendant, adhuc esse possunt specie diversi: vel quia sunt à potentiâ diversa, quo modo intellectio humana, & Angelica in idem motivum tendentes: vel quia habent diversum tendendi modum, etsi illi actus ab eadem potentiâ procedant, quo modo apprehensio, & iudicium; amor efficax, & inefficax; notitia intuitiva, & abstractiva: ergo etsi actus naturalis, & actus supernaturalis habeant idem motivum formale quod, adhuc differre possunt, tum quia naturalis est à solâ potentiâ naturali, e contra supernaturalis est à potentiâ supernaturaliter elevatâ; tum quia applicativum objecti formalis quod respectu actus naturalis est purè naturale; e contra applicativum objecti formalis quod respectu actus supernaturalis est semper quid supernaturale: ergo objectum formale quod non est necessario adæquatum specificativum diversorum actuum, sed inadæquatum, cum aliunde differre possint.

N. Confirmitur 2. quia actus longè magis specificantur à principio, quàm ab objecto; quid enim est *specificari*, nisi sumere speciem? Ergo cum actus plus pendeat à principio, nam pendent ab intrinseco, tamquam effectus à causâ, quàm pendeat ab objecto, à quo extrinsecè tantum pendent, eo ipso actus plus à principio, quàm ab objecto specificantur.

N. Confirmitur 3. tum ex S. Thom. 1. 2. qu. 178. 12. art. 1. dicente, tres affectus versari circa idem bonum movens voluntatem, nempe simplicem complacentiam, intentionem, & fruitionem; tum ex Arist. 5. Physic. cap. 3. dicente, motus differre non tantum ex termino ad quem, sed etiam ex diverso modo tendendi in eundem terminum; tum ex Scot. in 3. dist. 14. qu. 1. qui idem docet: ergo esto ex diversitate objecti formalis inferatur necessario diversitas actuum; attamen ex unitate objecti formalis non inferatur necessario unitas specifica actuum.

N. Hęc ad ubertatem dicenda duxi, ut pateret, quàm frigidè contra nos trahatur axioma, quod objectum det speciem actui; etenim actus suam speciem præcipuè sumit à principio, eamque etiam sumere potest ex diverso tendendi modo: ergo si objectum formale quod det speciem actui, non tamen indispensabiliter eam dat; nam actus verus, & falsus tendunt in idem objectum, & tamen specie differunt; immò, juxta plures, actus naturalis, & supernaturalis ten-

dere possunt in idem motivum formale quod, & tamen ratione principii naturalis, & supernaturalis differunt specie: ergo etsi S. Thom. dicat, quod actus sumat speciem ab objecto, non tamen negat, quod possit eam aliunde haurire. Accedit quod S. Th. ad summum dicat, quod prima bonitas, id est primaria bonitas actus moralis, attendatur ex objecto conveniente; ex hoc autem non inferitur, quod per accidens, & secundariò non possit aliunde eam habere: immò etsi verum sit, quod prima bonitas actus moralis attendatur ex objecto conveniente; adhuc sub lite erit, an hæc convenientia debeat esse logica cum objecto ut est in re; an ethica cum objecto ut est in mente, conformiter ad morum regulas.

Addo quod S. Thom. evidenter stet contra argumentum, nam ait, quod bonum, & objectum, prout representatur voluntati, causat bonitatem moralem in actu voluntatis: ergo distinguit bonum, & objectum in esse rei, à bono, & objecto in esse objecti; seu bonum ut est in re, à bono ut est in mente; & objectum ut est in re, ab objecto ut est in mente: & ait, quod id, quod causat bonitatem moralem in actu voluntatis, non sit bonum ut est in re, nec objectum ut est in re, sed bonum, & objectum ut sunt in mente: ergo potest quis esse incertus de honestate objecti ut est in re, & esse certus de honestate formali actus; immò & objecti, ut est in mente variimodè circumstantiati. Idem prorsus dicendum de Scot. nam eo ipso quod dicit, quod prima bonitas moralis sumatur ex convenientiâ actus, & objecti cum dictamine rectæ rationis; eo ipso tò rectè intelligi potest vel logicè, vel ethicè, ut sæpe diximus. Hinc fateor me non capere, quomodo Fogarinus assumat tamquam primum principium, quod objectum det speciem actui, ita ut eam aliunde sumere non possit, cum oppositum tribui soleat ipsi Scot. ait Mastr. in 3. d. 6. num. 213. & Pontius: etenim Scotus in 3. dist. 27. qu. un. art. 2. docet, quod dilectio, quâ Deus propter se diligitur, sive sit naturalis, sive supernaturalis, habeat idem objectum formale, nempe bonitatem Dei, quâ in se bonus est: ergo actus naturalis, & supernaturalis habere possunt idem objectum formale quod. Demum etsi detur, quod objectum det essentialiter speciem actui, nil inde contra nos; non enim ex hoc sequitur, quod objectum ut est in re, sed quod objectum ut est in mente, det speciem actui: ergo esse potero certus de honestate formali actus, & objecti ut est in mente, quin sim certus de honestate

honestate materiali actus, & objecti, ut sunt in re.

N. 181. Ad 2. concessio antec. distinguo consequens: Implicat, ut in actu sit certa bonitas moralis sine certâ bonitate morali objecti ut est in re, nego; sine certâ morali bonitate objecti in esse objecti, concedo consequentiam. Ad probationem, concessio antecedenti, & consequentiâ, & minori subsumptâ, distinguo ultimum consequens: Implicat, ut actus sit certò bonus, & objectum ut est in mente, non sit certò bonum, concedo consequentiam; & objectum ut est in re non sit certò bonum, nego consequentiam. Ecce iterum confunditur objectum ut est in re cum objecto ut est in mente. Quod nos dicimus est, quod possit actus esse non malus, etsi objectum ut est in re sit malum: rursus, quod possit actus esse formaliter honestus, etsi objectum, ut est in re, non sit honestum: non autem dicimus, quod possit actus esse non malus, quamvis objectum ut est in mente sit malum; & quod possit actus esse formaliter honestus, quamvis objectum ut est in mente, seu ut à mente proponitur, non proponatur ut honestum. Transire autem ab esse, quod objectum habet in re, ad inferendum, quod simile esse habeat actus, est prorsus falsum; aliàs actus positus sub errore invincibili, quod objectum in re non sit malum, cum tamen in re sit malum, erit malus: ergo licet actus habeat simile esse, quale habet objectum, ut est in mente, non tamen quale objectum habet in re: ergo potest actus esse in se formaliter, vel non malus, vel honestus, quamvis objectum, ut est in re, sit malum, vel non sit honestum: ergo actus non sumit speciem ab objecto, ut est in re. Porro dum querimus, an stante dubio speculativo de bonitate objecti, possit quis esse certus de honestate formali actus, sumimus objectum ut est in re; non ut est in mente: si enim objectum proponatur ut bonum, etsi in re sit malum, actus erit bonus; si proponatur ut malum, etsi in re sit bonum, actus erit malus.

N. 182. Ad confirm. concessâ maiori, distinguo minorem: Unum ex constitutivis formalis bonitatis actus est bonitas objecti, ut est in re, nego minorem; ut est in mente, concedo minorem: & distinguo consequens: Si formidem de bonitate objecti ut est in re, necessario formidabo de formali bonitate actus, nego consequentiam; de bonitate objecti ut est in mente, concedo consequentiam. Sanè qui ex Superioris consilio profectur objectum, de quo dubitat, an in re

sit malum, neque formidat de honestate formali suæ electionis, neque formidat de bonitate objecti ut substantis præcepto Superioris, etsi formidet de bonitate objecti secundum se præciscindendo à Superioris præcepto. Ita accidit in casu nostro: Ergo dubito ex.gr. speculativè, an detur lex vetans die festo picturam; & tamen ex principio reflexo mihi certo, quod lex prudenter negata non obliget, sum præcise certus de licità electione pingendi. Ecce pictura secundum se, num licita sit, est mihi incertum; eadem autem pictura ut substantis principio certo reflexo, quod pictura prudenter negata ut illicita, non est vetita, eadem, inquam, pictura aliter sumpta ac est in re, (sumitur enim cum novis circumstantiis) est mihi licita.

Ecce, dum pingo, quod specificat bonitatem picturæ electionem, non est pictura iudicium secundum se, seu ut est in re, & ut præcise à novâ circumstantiâ, & principio superaddito, sed est pictura ut substantis huic iudicio mihi prudenti, quod nulla res à me prudenter negata, ut illicita, sit vetita; pictura ut est in meâ mente est objectum prudenter negatum ut illicitum: ergo pictura ut est in meâ mente, est objectum prudenter negatum tamquam vetitum. Ecce, inquam, quod objectum specificans meam honestam formaliter pingendi electionem non est pictura in esse rei, seu purè objectivè, & materialiter sumpta, & præcise à circumstantiis, & iudicio mentali eam proponente ut non vetitam; sed est pictura ut substantis iudicio certo probabili, aut probabiliori de ejus non prohibitione; aut ut substantis huic principio reflexo mihi certo, quod nullum, quod certò prudenter negatur vetitum, est formaliter vetitum; etsi in re possit esse vetitum.

Non debet igitur Adversarius transire N. ab objecto ut est in re, quod non semper, ut est in re, specificat actum, ad objectum ut est in mente, quod semper specificat actum: ergo sicut possum esse incertus de objecto ut est in re, num sit bonum, & simul esse certus de eodem objecto ut substantis iudicio certo prudenti proponenti illud ut bonum, esse, inquam, certus, quod sit bonum; ita possum esse incertus de objecto ut est in re; & simul esse certus de formali honestate actus; quatenus certus sum, quod objectum, in quod actus tendit, ut substantis meo iudicio prudenti de ejus bonitate, sit bonum.

Ad 3. nego antec. ejusque probationem; N. non enim tenuis probabilitas est certò solida & proba-

probabilitas, sicut tenuis prudentia non est prudentia, ut dixi d. 18. Adde paritatem albedinis esse extra rem; albedo enim, etsi in uno gradu, est vera albedo; non enim essentia albedinis, sed quantitas albedinis componitur ex gradibus: contra probabilitas conflatur vel ex pluribus rationibus, vel ex una æquivalente pluribus; quæ rationes simul sumptæ, si non constituent motum certo solidum, & prudens tum absolute, tum respectivè, non dabunt opinionem necessariam probabilitatem.

N. 186. Ad Epiphonemia, quod Fogarinus trahit ex M. Baro, nempe ignorantie prodigium esse, dari certitudinem, cui nulla respondeat objectiva; respondeo 1. quærendo, an omne, quod moraliter certum apparet, sit in re certum; ita ut certitudini formali morali respondeat certitudo objectiva? Si affirmat, contra est; nam mihi ex. gr. moraliter certum est, quod hic homo sit filius Petri; quod sit ejus hæres; quod sit reus; quod sit baptizatus, aut ordinatus; & tamen hæc omnia possunt esse in re falsa: ergo potest aliquid videri moraliter certum, quin à parte rei detur certitudo in objecto asserto. Si negat; ergo non est ignorantie prodigium, quin est vera sapientia asserere, quod non omni certitudini formali correspondeat certitudo objectiva, seu in re.

N. 187. Respondeo 2. omni certitudini formali respondere certitudinem objectivam, sive in esse rei, sive in esse objecti; id est, sive à parte rei existentem, sive à me conceptam, ut à parte rei existentem. Hinc si mihi sit moraliter certum hunc hominem esse filium Petri, etsi in re non sit; attamen concipio non solum tamquam verum, sed tamquam certum, quod sit filius Petri; unde meo actui formali moraliter certo respondet, non quidem certitudo filiationis realis, sed certitudo falso concepta, & apprehensa existere in tali objecto, seu certitudo filiationis hujus hominis respectu Petri. Ecce talis certitudo objectiva non datur à parte rei, sed datur tantum in apprehensione, adeoque non existit in re, sed in mente; & ea certitudo objectiva existit tantum in esse objecti, non in esse rei, nam in re non est. Plura contra hunc insignem Scotistam dabo disp. 28.

§. II.

Solutiones, quas Fogarinus nostris argumentis exhibet.

S U M M A R I U M.

Qualiter intelligendum, quod nequeat dari certitudo honestatis formalis actus sine materiali honestate, num. 188. 189. 190. 191. 192.

Solutio Fogarini ad argumentum ex Imm. Conceptione, a n. 193. ad 196.

Ejus contradictio, n. 197.

Qualiter bonitas actus pendeat à bonitate objecti, n. 198.

Etsi questio de Conceptione sit speculativa, potest reduci ad moralem, n. 199.

Fogarinus consentit nobiscum, n. 200.

Ostendo, n. 201.

Objectum actus formaliter honesti, stante dubio de honestate objectivâ, non est objectum ut antea, sed ut novis affectum circumstantiis, ibid.

Solutiones Fogarini ad argumentum ex Imm. ac.

Conceptione non sunt ad rem, n. 202.

Sicut immunitas Deipare ab omni labe, etsi non sit certa, actus tamen habens eam pro objecto est certo formaliter honestus; ita in aliis casibus, n. 203.

Inductio plurium actuum, qui sunt certo formaliter honesti, esto eorum objectum non sit certum, n. 204.

Materialis honestas non pendet à meâ cognitione, pendet formalis, n. 205.

Certitudini formali non correspondet necessariò certitudo objectivâ nisi objecti ut est in mente, n. 206.

Si implicat honestas formalis in actu sine honestate in objecto, implicabit quoque malitia formalis in actu sine materiali in objecto, num. 207.

U T verò ad oculum pateat, quod Fogarinus tandem in nostram iocunditatem veniat, quam tamen negasse visus est, audiendus est, quid nostris argumentis respondet.

Opponit sibi 1. Certitudo honestatis distinguitur à Theologis in formalem, & objectivam: ergo dari potest certitudo formalis sine objectivâ. Respondet, concessio antecedenti, negando consequentiam; ut enim distinguantur, non est necesse, ut sint mutuo separabiles, ita ut dari possit certitudo formalis sine objectivâ, & objectiva sine formali; sed satis ut dari possit certitudo objectiva sine formali, non econtra formalis sine objectivâ: eo modo, quo anima distingui-